

Iz vsebine

Str. 2: O himni, kmetijstvu in turizmu

Str. 3: Pismo kosovskih borcev in odgovor nanj

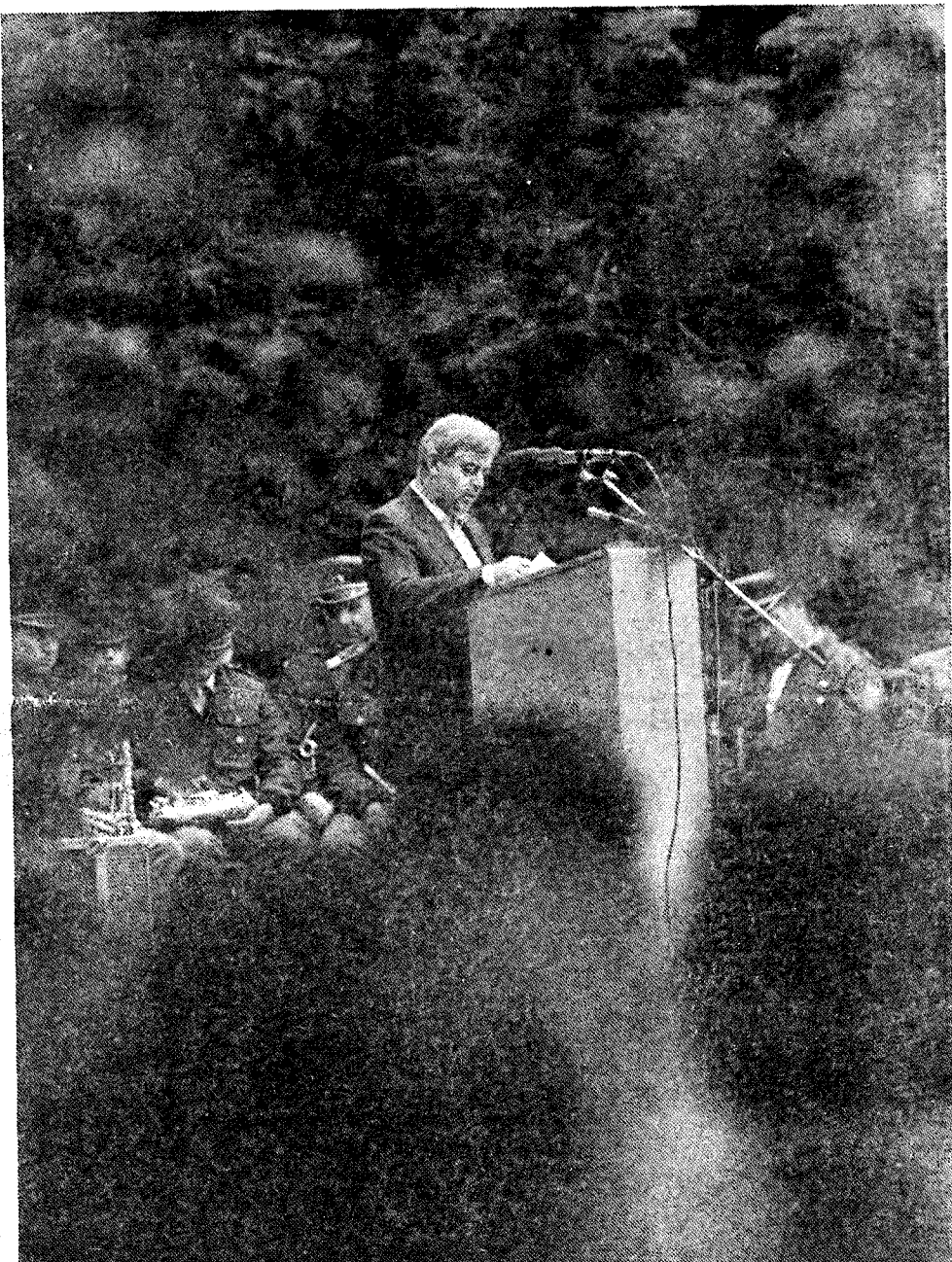
Str. 4: Ozadje nemirov v Uzbekistanu

Str. 6: Obisk vojvodinskih borcev pri nas

Str. 10: Pogovor o festivalu Revolucija in glasba

Str. 12: Prometna varnost še vedno na nizki ravni

Smo za odkrit pogovor

V Tacnu, kjer so se pred petdesetimi leti sestali vodilni jugoslovanski komunisti, je bila minulo soboto priložnostna slovesnost, s katero so se spomnili te obletnice in sedemdesete obletnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije. Slavnostni govornik je bil predsednik predsedstva CK ZKS Milan Kučan, ki je ponudil novo vizijo partije in jugoslovanske družbe, ki je naj ne bi več kazili določila o možni izolaciji, vzporedni pravni sistem, nestrpnost do drugače mislečih in trmasto vztrajanje pri političnem monopolizmu.

Med drugim je Milan Kučan tudi povedal: »V socialistični zvezi si skupaj z njenimi drugimi naprednimi deli že dlje prizadevamo ponuditi državljanom SR Slovenije v premislek Temeljno listino Slovenije, s katero bi izrazili svojo voljo o tem, da želimo živeti samo v demokratični slovenski republiki, utemeljeni na suverenosti slovenskega naroda in njenih državljanov in si v njej zagotavljati: spoštovanje človekovih pravic in svobod; svobodno politično združevanje in politični pluralizem; vladavino dela, prava in samostojnost civilne družbe; demokratične volitve; svobodo vseh oblik za okolje neškodljivega gospodarskega razvoja ter povezanost z Evropo in s svetom. Z njo želimo izraziti odločenost, da bomo živeli samo v taki Jugoslaviji, v kateri bodo zagotovljena suverenost in trajna ter neodtujljiva pravica do samoodločbe vseh narodov, enakopravnost vseh narodnosti in manjšin, ki bo spoštovala in varovala različnost vseh in kjer bomo urejali skupne zadeve v zvezni državi po načelu soglasja. Z listino želimo jasno povedati, da nečemo živeti v takšni državni skupnosti, kjer bi bili izpostavljeni politični ali nacionalni nadvladi, gospodarskemu izkoriščanju, vsiljenim oblikam političnega, gospodarskega, kulturnega in vsega drugega življenja. Izhodišča listine naj veljajo pri pisanju nove slovenske in jugoslovanske ustave.

To delo je soočeno z zahtevo in pričakovanji ljudi po uveljavitvi demokratičnih institucij, z željo po ambicioznem razvoju, ki vodi v družbo duhovno in materialno bogatih ljudi, v pravno in socialno državo, hkrati pa je soočeno tudi z vse globljo krizo, rekordno inflacijo, izrednimi razmerami na Kosovu in ostrimi političnimi in konceptijskimi spopadi medrepubliških razsežnosti. Teh ni mogoče pomiriti, če ne razmišljamo o nujnosti priznavanja legitimnosti razlik, če kohezivnosti in učinkovitosti zvezne države ne želimo graditi na temeljnih interesih vanjo povezanih narodov, ki pa so tudi različni in ne zgolj skupni. Realno je le tisto iskanje rešitve, katere-

ga izhodišče je skupen interes za premagovanje krize, za demokratizacijo političnega odločanja.

Ob koncu svojega govora je Milan Kučan predlagal sklepe, ki so jih pozdravili vsi zbrani v Tacnu. Glasijo pa se:

– Zveza komunistov Slovenije naj pristopi k Temeljni listini Slovenije 1989, ki smo jo skupno pripravili v socialistični zvezi. S tem izrazimo svojo zavezanost Čebinskemu manifestu, temeljnim točkam OF na kočevskem zboru, ki so se izrekli za demokracijo, samoodločbo in suverenost slovenskega naroda ter za federativno federacijo svobodnih in enakopravnih narodov. Povabimo vse državljane, da s svojimi podpisi podpro to izjavo.

– Slovenske in jugoslovanske oblasti naj ob dvestoletnici francoske revolucije izpustijo iz zaporov politične zapornike, obsojene zaradi nenasilnih dejanj, tudi civilne obsojence iz procesa zoper četverico v Ljubljani. S tem se posebej obrnimo na predsedstvo SFRJ, ki ima to zakonito moč.

– Zvezni in republiški organi naj pregledajo predpise, posebej tiste, ki se nanašajo na delovanje oboroženih sil in organov za notranje zadeve ter na izredno stanje. Iz njih naj izločijo vse, kar ogroža pravice in svoboščine človeka ter otežuje krepitev in delovanje pravne države. Odpravijo naj se določbe o izolaciji in zagotovi dosledno spoštovanje pravice glede obrambe, uporabe jezika in javnosti v postopkih pred sodiščem. Zavzemimo se za to, da se tako kot v Sloveniji smrtna kazen odpravi tudi povsod drugje v Jugoslaviji.

– Zahtevajmo od članov ZK Slovenije, pozovimo vse člane ZK Jugoslavije in naprosimo vse druge, ki uporabljajo moč javne besede, da takoj prekinajo vsakršno medrepubliško zmerjanje in izzivanje mednacionalnih sporov v SFRJ. Nismo za prepis, smo za odkrit, ustvarjalni pogovor.

– Podprimo napore za uresničitev ekonomskega programa ZIS, ki je doživel množično odobravanje. Posebej podprimo prizadevanje za olajšanje položaja tistim, ki najtežje prenesajo zahteve prehoda na tržno ekonomijo. Še več, ustvarimo, zmanjšujmo neracionalne stroške in zagotovimo boljše možnosti šolam, kulturi, znanosti in zdravstvu, ki so naša prihodnost in ne naša nadloga.

– Podprimo Zvezo zelenih v skupnem prizadevanju za zdrav, čist in ljudem prijazen svet.

B. K.

Foto: Marjan Zaplatil

Prvih sto dni Markovićeve vlade

Dvom za upanje?

Vsaj dve resnici sta ostali omembe vredni tudi potem, ko je zvezna vlada razkrila, kakšne ukrepe bo uporabljala do konca leta: upanje in dvom. Kdo je optimist in kdo dovolj črnogled, da hkrati dvomi, ni težko spoznati, še zlasti, kadar se znajdejo na mizi razlogi za in proti.

Markovićeve vladni posadki manjka še kak dan, da bi nabrala tistih sto dni, ki so gentlemenska mera za ocenjevanje vladne (ne)uspešnosti. Po treh mesecih dela se je sama ocenila takole: proizvodnja je zacvetela. Kar za dobre tri odstotke večja je bila. Sproščene cene (bolj so jih spustili iz vajeti kot uvoz) so

sicer napihnile inflacijo do meja, ko ni več šale. Odstotek dnevno, uradno seveda. Še dobro, da ob nedeljah inflacija spi. Sproščen uvoz ni bil od muh. Založenost gospodarstva in tržišča je dobra, devizna blagajna države pa toliko polna, da naj nas do izteka leta ne bi bolela glava, kako bomo tujini poplačali, kar ji gre. Res je, da je bilo treba take uspehe plačati z večjo količino namišljenega denarja, toda siceršnji uspehi odtehtajo veličino tega zla. Ker so ljudje videli, da imajo vendarle več dela, ker tudi plače letos realno niso padale, četudi tekmo s stroški življenja vztrajno izgubljajo, se je naselila v ljudi taka meja

zaupanja in svojevrstnega optimizma, da ni treba več tako zelo trepetati pred socialnimi nemiri. Bolje povedano: pred hitrimi, nepredvidljivimi in seveda neobvladljivimi dogodki, ki bi lahko postavili vse lepe namene ne le na glavo, temveč kar pred zid.

Toda plačali smo ceno: inflacija buhti. Je bilo mar čudno, da so delegati v zvezni skupščini naravnost vprašali, kaj je imel Marković v mislih, ko je rekel, »da so ukrepi dosedanje tekoče politike že dali kolosalne rezultate, ki ustvarjajo predpostavke za povsem kakovostno bitko proti inflaciji?« Ni, kajti vprašanje je imelo toliko več smi-

sla potem, ko je zvezna vlada napovedala, da bo za 30 do 40 odstotkov priprla denarne pipe, da naj bi nemudoma vzele slovo jugo menice, teh 33 tisoč milijard dinarjev papirnega denarja, ki daje sedaj v gospodarstvu navidezni pridih »uspešnosti«. Da naj bi ob tem vendarle ohranili rast proizvodnje in hkrati v zelo kratkem času z novimi tržnimi zakoni zaokrožili bodoči gospodarski sistem.

Kako vse to in vse, česar nismo omenili, povezati? V nečem ima vlada prav, četudi nam za razliko od Mikulićeve vlade drži manj moralnih lekcij: vsi ji venomer mečejo pod nos inflacijo, nihče

pa ni pripravljen nositi logičnih posledic. Ostalo mu bo, kar bo naredil. Četudi redko povemo na glas, je vendarle temeljno vprašanje vseh dvomov v uspešnost vladne politike skoncentrirano v vprašanje, koliko bo moral kdo za to plačati. Z manjšo proizvodnjo, ker denarja ni in ga bo še manj. Z bitko za kupca, ki bo prisiljen na trgu odbirati tisto, kar bo lahko plačal le s tistim denarjem, ki ga bo resnično zaslužil ali pa lahko vrnil. Kolika bo cena, ko se bo treba odreči monopolom in vsemu ostalemu, kar prinaša tržno gospodarstvo s seboj? In kje vlada ni prepričljiva?

Z naglico, v kateri naj bi obvezno vsi postali organizirani po novem, četudi mnogi še s prstom niso mignili. Dogovorne ekonomije, ki je sedaj seveda ni moderno spo-

minjati, večina pa še kar živi z njo in predvsem od nje, napisi na tovarnah, da pri njih niso več organizacija združenega dela, ampak podjetje, ne bodo odpravili. Žeja za denarjem se lahko ob ohranjanju monopolov prelije v divjanje cen in s tem v inflacijo. Brez ustreznih davčne politike se jih ni mogoče lotiti, to pa pri nas – seveda ne le Markovićeve vlada – zmeraj puščamo čim dlje ob strani. Ostaja tista smetana, ki še tako neokusno kavo vendarle naredi toliko užitno, da se jo spleča popiti.

Čas ni naklonjen niti vladi niti ljudem. Oboji izgubljajo, kajti inflacija nažre še tako neomajno zaupanje, še zlasti ker tudi denarnic ne zaobide. Zatorej je realnost pravi recept. In edini tudi.

Jelka Zupanič

Borci 51. vojvodinske udarne divizije obiskali kraje svojih zadnjih bojev

Povsod deležni pozornosti in toplega sprejema

Po več kot štiriinštiridesetih letih je skupina, v kateri smo bili borci 51. vojvodinske divizije, obiskala Maribor, Dravograd, Ravne na Koroškem, Poljano in Slovenj Gradec. To so kraji, kjer smo maja 1945 sodelovali v sklepni operaciji proti nemško-kvizlinškim vojaškim formacijam.

Tako smo želeli obeležiti petinštirideseto obletnico ustanovitve naše divizije, v kateri so bile 7., 8., 12. in topniška brigada.

Nekaj dni potem, ko smo z našo idejo seznanili pokrajinski odbor ZZB NOV Vojvodine, so nas iz Maribora poklicali po telefonu: našo delegacijo so povabili, naj pride in se z vodstvi tamkajšnjih borcevskih organizacij dogovori o programu obiska.

Sestanka v Mariboru se je udeležil tudi sekretar republiškega odbora ZZB NOV Slovenije in vojni poveljnik 14. divizije, katere enote so skupaj z nami sodelovale v bojih v tistih davnih majske dni.

Po vrnitvi s sestanka v Mariboru so trije naši delegati Vesa Živković, Mihajlo Veselinović in Mita Bugarski, borci 8. brigade, ki je bila tudi pobudnik tega obiska, pripovedovali o svojih vtisih. Te bi lahko združili v en sam stavek: sprejem je bil nadvse prijateljski, Maribor in druga mesta nas iskreno vabijo k njim na obisk.

Vse je bilo dogovorjeno in naša skupina, ki je štela šestnajst članov-borcev iz Beograda, Novega Sada in Sremske Mitrovice, se je 25. maja podala na pot.

Naslednjega jutra ob 5.00 smo prispeli v Maribor. Na železniški postaji nas je pozdravil predsednik mestnega odbora ZZB NOV Maribor generalmajor Jože Berce in nekaj drugih tovarišev. Odpeljali smo se v naše začasno bivališče – Dom za učence srednjih šol Lizike Jančar.

Naporen dan v Mariboru

Dopoldan smo si ogledali Muzej narodne osvoboditve, kjer nas je pozdravil direktor Milan Ževart. Med številnimi, skrbno zbranimi in hranjenimi dokumenti in razstavljenimi predmeti so tudi manjši eksponati, ki pričajo o mučeniški

do zavida. Skratka: ljudje so podaljšana roka varuhov meje in o vsakem sumljivem dogodku na meji takoj obvestijo najbližjo stražnico.

V Pekrah pa so nas pozdravili tudi predstavniki mestne skupščine, Zveze rezervnih vojaških starešin in Socialistične zveze ter predstavnik centra.

Na Koroško

Naslednjega dne smo se poslovi od pozornih in gostoljubnih gostiteljev in odšli proti Dravogradu. Z nami v avtobusu je bila tudi kustosinja Muzeja narodne osvoboditve iz Maribora Mira Grašič, ki nam je med potjo pripovedovala o pomembnih gospodarskih objektih, kulturnih in zgodovinskih spomenikih in drugem.

Pred stavbo skupščine občine v Dravogradu so nas poz-

stven muzej, ki zanamcem hrani pretresljive dokaze o trpljenju zapornikov Gestapa. Celice in mučilnice so dovolj velik dokaz, kako so si Nemci zamislili uničiti slovenske rodoljube. V tej mučilnici, ki so jo gestapovci ustanovili že leta 1941, so izkazovali svojo dolgoletno mržnjo do Slovencev, ki so jim že sicer dolga stoletja teptali dostojanstvo, toda leta 1918 je ta trpeči, a delaven narod doživel svoj preporod. Ko so se ob začetku vojne Nemci vrnili, so skušali znova zasujati to narod, protifašiste in komuniste pa iztrebiti na najbolj nizkoten način.

Številni zaporniki so pisali svoja imena in sporočila na stene in med njimi je tudi nekaj ruskih imen; to ni čudno, saj je bilo nedaleč stran taborišče sovjetskih ujetnikov, ki so jih ubijali s težaškim delom in pičlo hrano. Strokovnjaki so se zelo izkazali, saj so ohranili celice takšne, kot so bile med vojno.

Z vsemi podrobnostmi pa nas je seznanil kustos Pokrajinskega muzeja revolucije za Koroško v Slovenjgradcu Marjan Kos, ki skrbi tudi za gestapovske zapore v Dravogradu.

Seveda smo si ogledali tudi most na Dravi, bolj rečeno njegove ostanke, saj so zgradili novega, sodobnejšega, večjega in širšega. Spomnili smo se bojev in Marjana Kosa dopolnjevali v njegovi pripovedi, saj je želel slišati tudi kaj od nas.

K spomeniku in skupni grobnici padlih smo položili venec in se poklonili njihovu spomenu.

Odpeljali smo se tudi na stražnico Franc Leskošek-Luka. Pogovarjali smo se z vojaki, ki živijo v zelo prijetnem okolju. Vsak izmed nas se je v sebi spraševal, kaj je lepše: zgradba, dvorišče ali vrt, poln cvetja in okrasnih rastlin. Skoraj vsak vojak je bil druge narodnosti – Jugoslavija v malem, torej.

Med obiskom v tekstilni tovarni Otiški vrh smo se pogovarjali z našimi gostitelji iz Dravograda in delovne organizacije. Ob slovesu nam je direktor podaril nogavice, ki so sicer namenjene izvozu.

»Ne dam fotografije«

Nedaleč stran od Dravograda je mednarodni mejni prehod Vič. Vodja carinske izpostave je Ljubo Cevjak, sicer sin padlega partizana. Ko je slišal, da

nam pripovedovali o tem, kako si mesebojno pomagajo s prebivalci, ki živijo ob meji. Kot pravijo, ni nič nenavadnega, če pride kmet k njim in jih prosi, če mu pomagajo pri obdelavi zemlje, pri košnji, žetvi ali pa pri čiščenju snežnih zametov. Tako kot v Mariboru in Dravogradu, so tudi na Holmecu prebivalci pogosto tudi graničarji, to pa je zelo pomembno za varno mejo.

Prepoznali smo nekatere soborce

V Slovenj Gradcu smo si ogledali Muzej revolucije. Videli smo slike vseh naših brigad, ki so se borile v okolici tega kraja. Med slikami so tudi

razlogov za stalno prijateljstvo, za sodelovanje, za stalno druženje...«

Po večerji smo odšli v obrat Kolinske. Na terasi, kjer so vsak teden plesi, je bilo zbranih približno sto ljudi. Komaj smo se vsedli za mize, je vodja ansambla povedal po ozvočenju, da so na plesišču gostje-borci 51. srbske (namesto vojvodinske) divizije, ki so sodelovali v boju za osvoboditev Slovenj Gradca. »Njim v čast«, je poudaril, »bomo zaigrali srbsko kolo in prosim, da tudi vi zaplešete.«

Po teh, za nas nepričakovanih besedah, se je po terasi razleglo dolgotrajno ploskanje, mi

Kustos slovenjgraškega muzeja Marjan Kos pripoveduje o bojih v okolici Dravograda, v katerih so sodelovali tudi borci 51. vojvodinske udarne divizije.

dejal: »Te slike ne dam nikomur; če jo ta tovariš hoče, naj mi piše, pa jo bom dal preslikati in mu jo bom poslal.«

Na Poljani

Na poti na Ravne na Koroškem, ki jih mi bolj poznamo po imenu Guštanj, smo se ustavili pri spomeniku Matjažu Malgaju, znanemu borcu za priključitev Koroške k Jugoslaviji v letih 1918–1919, ki ga je sicer ubila lastna ročna bomba.

Čez Prevalje smo se pripeljali na Poljano. Tudi tam so nam pripovedovali o sklepni operaciji za dokončno osvoboditev naše domovine. Pristrčno nas je pozdravil predsednik medobčinskega komiteja ZKS Ivan Vušnik. Mlad človek, poln energije, bi se prav gotovo dalj časa pogovarjal z nami in nam pripovedoval o Ravnah, železarni in tamkajšnjih ljudeh, toda mi smo hiteli; mudilo se nam je naprej...

Nedaleč stran od Poljan, na Holmecu, smo obiskali še eno stražnico, to je stražnico Vzhodno-koroškega odreda. Vojaki in njihov starešina so

fotografije borcev naše 8. brigade. Marsikaterga med njimi smo prepoznali.

V parku smo položili cvetje na skupno grobnico padlih v letih 1918 in 1945. Ob njej nam je govoril poveljnik Teritorialne obrambe Koroške Risto Stojanović.

Med vsemi temi obiski in ogledi so nas gostitelji zelo toplotno pozdravljali, izmenično pa sta jim odgovarjala Veso Živković in Mihailo Veselinović.

Temeljna misel vseh teh govorov je bila, da nas nesoglasja med vodstvi posameznih republik ne smejo ločiti in pokvariti vedno dobrih odnosov med našimi narodi in borci. Tudi v osebnih stikih s posamezniki in manjšimi skupinami smo ugotovili skupno željo po sodelovanju, prijateljstvu, bratstvu in enotnosti.

V svojem pozdravnem govoru je podpredsednik Skupščine občine Slovenjgradec Rihard Hozjak izrekel zahvalo vojvodinskim enotam, ker so tem krajem prinesle svobodo. »Nikoli«, je dejal, »tega ne bomo pozabili. Zato imamo veliko

pa smo, hoteli ali ne, zbrali še zadnje moči in zaplesali.

Slovo z gostitelji je bilo ganljivo ne glede, ali je bilo to v Mariboru, Dravogradu, Ravnah ali pa v Slovenj Gradcu, kjer se je zbralo največ ljudi. Pozdravljali smo se kot stari znanci in prijatelji, ve pa se, kako se ti pozdravljajo. Izmenjali smo si knjižna darila, med drugim pa smo jih dali tudi varuhom naših meja.

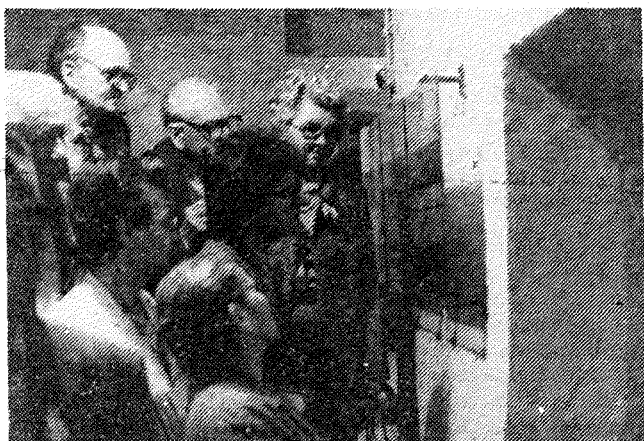
Vsi so nas povabili, naj pridemo spet prihodnje leto, mi pa njih, naj pridejo še letos, ko bomo septembra proslavili petinštirideseto obletnico ustanovitve naše 8. brigade. To obletnico bomo obeležili v Subotici. Obljubili so in upamo, da bodo res prišli.

Ob obiskih v muzejih so na nas naredili globok vtis razstavljeni predmeti in dokumenti velike zgodovinske vrednosti.

Povsod je čutiti obeležitev leta 1918, srbsko vojsko kot osvoboditelja, poseben pomen pa je dan tudi vojvodinski brigadami iz leta 1945. Vsi dogodki so dokumentirani in bogato ilustrirani s fotografijami, skicami in maketami. Posebej velja pohvaliti prizadevanja, da se na fotografijah prikaže čim več navadnih borcev v obeh vojnah, kurirje, bombaše, mitraljezce, ne pa samo oficirje in narodne heroje.

Prepričani smo, da je naš obisk popolnoma uspel in da moramo stike vzpostavljati še naprej na takšen način. Naše otroke in vnuke bi morali seznaniti in narediti vse, da bi se spoznali in postali prijatelji.

V imenu članov delegacije Miodrag Budimčič-Mikica

Ogled gestapovskega zapora

smrti Pohorskega bataljona pozimi leta 1943. Pretresljive so slike padlih borcev, ki so jih posneli Nemci. Vse to nas je pretreslo in pustilo v nas turobne občutke.

Posebno zanimivo se nam je zdelo bogato predstavljeno leto 1918. Ogledovali smo si slike srbskih vojakov in oficirjev, njihove uniforme, orožje, epolete s čini, najrazličnejše dokumente, tudi tiste o razglasitvi države SHS, ob koncu obiska pa smo si izmenjali skromna knjižna darila.

Zatem smo obiskali center za obrambno usposabljanje v Pekrah. Tam nas je poveljnik mariborskega korpusa JLA generalmajor Vukašin Vilotić seznanil z nalogami, ki jih uresničuje enota, ki ji poveljuje. Pripovedoval nam je tudi o pristrčnem sodelovanju med prebivalstvom in armado, še posebej na obmejnem območju. Opozoril je predvsem na medsebojno spoštovanje in pozornost enih do drugih. Sodelovanje pa je takšno, da jim lahko marsik-

dravili borci in prebivalci s ploskanjem. Stisnili smo si roke, kot bi se poznali že dolga leta. Mladinke pa so nam pripelale rdeče nageljne z vejico rožmarina. Spregovoril je predsednik skupščine občine, ki je dejal, da je nepozabno to, da smo mi, Vojvodinci, tam prelivali kri v zadnjih nekaj dneh vojne, da smo branili most na Dravi, preko katerega so skušale desetine tisočev Nemcev, ustašev, četnikov pobegniti v Avstrijo.

Od 12. od 15. maja 1945 so po vsej dolini potekali ogorčeni boji, vse dotlej, dokler se Angličani, ki so bili na avstrijski meji, niso odločili in podprli nas; tako so pri Nemcih in vseh kvizlinških formacijah zatrli vsak up, da se bodo izognili odgovornosti za storjene zločine nad nedolžnimi ljudmi po vsej naši domovini.

Ogled gestapovskih zaporov

V kleti zgradbe občinske skupščine smo si ogledali edin-

Do težav niso ravnodušni

V Kopru je bila skupna seja Obalno-kraškega sveta ZZB in Obalne organizacije ZZB. Razpravljali so se o taktnih predvsem aktualnih politično-gospodarskih težav, od nevarnega širjenja nacionalizma, pa vse tja do vodo- voda, ceste in zdravstva.

Nacionalizem se širi tudi med borce in celo v sam borčevski vrh v Beogradu, kjer slovenski delegati ne morejo uspeti z nobenim še tako ustvarjalnim predlogom samo zato, ker prihaja iz Slovenije, so bili zaskrbljeni borci, nato pa ugotovili, da je potrebno še bolj podpreti RO ZZB in delegate, ki nas zastopajo na zvezi z dobrimi predlogi za tekoče in dolgoročno reševanje problemov.

Borci smo za neposredne volitve, za ustavni socializem, za spoštovanje skupne in osebne svobode, za dosledno spoštovanje in odločanje v mejah ustave. Skratka, smo za novo etiko, ne pa za prisilno solidarnost. Zato zavračamo trditev nekaterih alternativcev, da smo za vse napake v preteklosti in celo sedanosti krivi izključno borci NOB. Čeprav ne zanikamo nekaterih konkretnih napak, pa ne moremo sprejeti takega posploševanja.

Prebivalce obale pa sicer tare kar precej težav: zdravstvo, obalni vodovod in obalna cesta. Posebej glede ceste je dosti nejasnosti, po kakšnem ključu republika odloča prednost pri gradnji cest. Obalna cesta vedno izpade, ne glede na to, da je to najbolj obremenjena cesta v Sloveniji in druga najbolj obre-

menjena v Jugoslaviji, krivcev za to pa ni.

Živimo na narodnostno mešanem območju, iz nekaterih okolij pa prihajajo dokaj dvomljivi predlogi tudi kar zadeva pravice manjšin. Odločno zavračamo vse teze in predloge, ki bi kakorkoli kratile pravice avtohtone italijanske narodnosti, vključno s spremembo zastave, pod katero so se borili italijanski partizani in se od italijanske državne zastave dovolj vidno razlikuje po petokraki. Samo v Italiji še živi preko 3.600 borcev, ki so se borili v vrstah NOV in POJ in so sedaj sorodne italijanske organizacije ANPI, s katero ZZB tesno sodeluje.

Ne samo nerazumljivi, temveč že kar smešni se zdijo obalnim borcem nekateri predlogi, da bi se pravice borcev vključno do pravice včlanjenja v ZB prenašale na potomce in da bi člani ZB lahko postali oficirji, ki odhajajo v pokoj, a niso bili borci. Upati je le, da se s kakšnim preglasovanjem na prihodnjem kongresu ZB taki predlogi ne bi uveljavili.

V nekaterih okoljih se pojavljajo težnje, da bi se iz nove ustave črtala temeljna načela, tudi na to pa borci ne moremo in ne smemo pristati.

Za novega predsednika Obalno-kraškega sveta ZZB je bil izvoljen Nino Kodelja, ker se je dosedanjemu predsedniku Blažini iztekel mandat; predsednik Obalne organizacije pa bo še naprej Mario Abram.

Žarko Žbogar

Borci Podravja za nestrankarski pluralizem

Na programsko-volilni seji Medobčinskega sveta ZZB NOV za Podravje so za novega predsednika medobčinskega sveta izvolili Milana Lacka, predsednika občinskega odbora ZZB Ptuj.

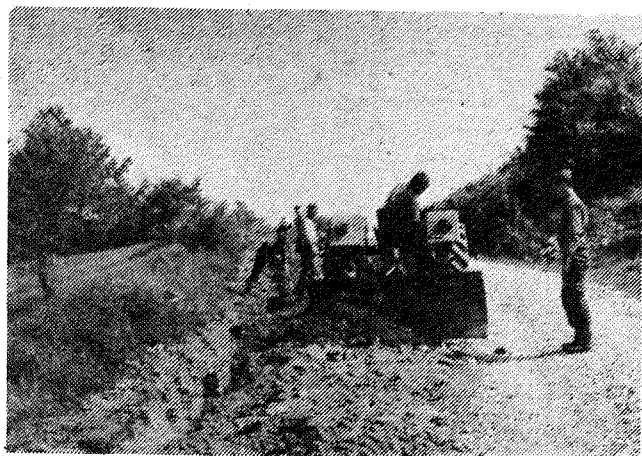
Zdravko Gomez je orisal dosedanje delo in opozoril na probleme, s katerimi so se borci v Podravju srečali v zadnjem letu. V razpravi so borci poudarili, da ne nasprotujejo demokratizaciji in novim precosom v naši družbi. Zato podpirajo pluralizem, vendar niso za ustanavljanje novih strank. Menili so, da imajo razne zveze dovolj možnosti za svoje delovanje v okviru socialistične zveze. Na programsko-volilni seji so sprejeli program dela za naprej, nove oblike in metode dela in reševanje socialnih problemov borcev.

M. K.

Udarniška akcija

Krajani in mladina iz majhne vasice Brezovo brdo v Brkinih so zavijali rokave. Polni volje do dela so v slabih dveh mese-

cih, pod vodstvom predsednika KS Milorada Spasojevića in strojev, kopali kanale od glavnega vodovoda v Rijavčah do

Vojaki med zasipavanjem vodovodnih cevi.

Desetletnica obstoja

V Krašcu bo v soboto, 24. junija 1989, redna seja Skupščine Skupnosti spominskega območja Žumberak-Gorjanci. Istega dne pa bo tam tudi slavnostna seja Skupščine, s katero bodo obeležili deseto obletnico dela Skupnosti spominskega območja.

Na slavnostni seji bodo predstavili tudi knjigo »Po Žumberku in Gorjancih«, ki je v bistvu vodič po spominskem območju. Poleg tega bodo izročili priznanje posameznikov, delovnim in drugim organizacijam ter drugim ustanovam. Tako se jim bodo zahvalili za njihov prispevek k uresničevanju ciljev, ki jih ima Spominsko območje.

Na slavnostno sejo je organizator povabil poleg delegatov skupščine tudi predstavnike delovnih in drugih organizacij, ustanov, aktiviste in pomembnejše revolucionarje iz Slovenije in Hrvaške.

Milan Gajski

Skupina strelcev z narodnim herojem Francem Avbljem-Lojkom.

Tekmovanja ob tednu upokojencev

Zveza Društev upokojencev občine Domžale vsako leto v maju organizira meddruštvena športna tekmovanja v kegljanju, streljanju in balinanju. Teden upokojencev je odvijal letos potekal v času občinskega praznika od 22. do 27. maja.

V kegljanju so tekmoval posamezne ekipe DU Domžale, Mengeš, Moravče, Radomlje. Ženska ekipa DU Moravče je premagala domačinke iz DU Domžal in prejela pisno priznanje, prav tako moška ekipa DU Domžale za prvo mesto. Mengeš je bil drugi, Radomlje tretji in Moravče četrte. Vse tekmovalne ekipe so prejele pisna priznanja in simbolična darila.

V streljanju z zračno puško so tekmoval ekipe DU Moravče, Mengeš in Domžale. Prva je bila ekipa strelcev DU Moravče s 455 krogi, druga je bila ekipa DU Domžale s 362 krogi in tretja pa ekipa DU

Mengeš s 355 krogi. Vse ekipe so prejeli pisna priznanja in simbolične nagrade. Naj omenimo, da so uspehi tekmovalcev rezultat tedenskih vadb na kegljišču Repovž v Domžalah. **Besedilo in posnetek: Jože Novak**

Vprašanje mladoletnih interniranih otrok

Na programski in letni skupščini občinske organizacije ZZB NOV Kočevje so ocenili svoje enoletno delo.

V občini deluje enajst krajevnih združenj, krajevno združenje v Kočevju pa ima pet osnovnih organizacij. Kljub starosti so člani te organizacije delavni v raznih društvih in delegacijah. Po zbranih podatkih dela v teh organizacijah ena tretjina članov. Minulo leto je prejelo priznanje nekaj nad 180 bivših udeležencev NOV in aktivistov oziroma njihovih svojcev. Za te namene so minulo leto namenili precejšnja denarna sredstva iz občinskega proračuna.

Na konferenci so delegati ocenili delo te organizacije kot uspešno in zadovoljivo. Kritično pa so ocenjevali vprašanje mladoletnih interniranih otrok iz območja krajevne skupnosti Draga in Osilnice ter nekaterih drugih

krajev. Mnenje teh preživelih otrok je tako, da bi morala vsaj nekaterim, sedaj na stara leta, družba nuditi pomoč. Zavzemajo se, da bi ob tem sprejeli ustrezne predpise, težava pri vsem tem pa je da občina Kočevje za te namene

nima na voljo denarja. V razpravi so med drugimi vprašanji obravnavali vprašanje prenove organizacije SZDL. Sprejeli so program dejavnosti za prihodnje enoletno obdobje.

Viktor Dragoš

Gozdni tek po Rašici

Smučarsko društvo Strahovica je v začetku tega meseca pripravila osmi tradicionalni gozdni tek za pokal Gorenjskega odreda. Tek je potekal v okviru prireditev ob krajevnem prazniku KS Bukovica-Sinkov turn, ki ga praznujejo v spomin preboja Gorenjskega odreda z Rašice proti Vogljski gmagini. Start in cilj teka je bil pri koči SD Strahovica na Selu. Proge so bile speljane po gozdnih poteh severnega območja Rašice in so bi-

le dolge od dveh do deset in pol kilometra. Kljub slabemu vremenu se je teka udeležilo 78 tekmovalcev in tekmovalk.

Po posameznih kategorijah so zmagali Andreja Černivec, Nevenka Strnad, Urban Obermajer, Zlatko Breskrovajni, Mateja Trobec, Veronika Bohinc, Darja Kotar-Žunič, Janez Pimperl, Janez Drobnič, Lojze Malnar in Ivan Bartol. Prehodni pokal pa je osvojila ekipa Colorja iz Medvod.

M. R.

Sklepanje enomesečnih depozitov v LJUBLJANSKI BANKI – STANOVANJSKO KOMUNALNI BANKI

LJUBLJANSKA BANKA – STANOVANJSKO KOMUNALNA BANKA Ljubljana je poleg 3-, 6- in 12-mesečnih depozitov zadržala sklepanje pogodb o vezavi enomesečnih dinarskih depozitov. Poleg namenskega varčevanja nad 12 mesecev in vezave sredstev za pridobitev stanovanjskega posojila ima banka razvito tudi varčevanje različnih pologov za 13 mesecev, brez zahtevka za posojilo. Ugodnost tega varčevanja je v tem, da banka privarčevana sredstva revalorizira in obrestuje po obrestni meri, ki velja za vezane vloge nad 1 leto. Podrobnejše informacije dobite v Stanovanjsko informativnem centru, Križarjev trg 1, Ljubljana, tel. 215-100.

Festival Revolucija in glasba sredi ustvarjalnosti

Iz pogovora s predsednikom programskega izvršilnega odbora Cirilom Cvetkom

Festival Revolucija in glasba je kulturna glasbena prireditev, ki traja že šestnajst let. Spomni-mo se, da je nastal in se oblikoval na pobudo Sveta za tradicije pri RO ZZB NOV Slovenije. Prvotna ideja je bila, da bi se te festivalske prireditve razgrnile v celoten slovenski prostor, nato pa tudi širše, po Jugoslaviji. Toda podobno, kot pri vsem drugem početju na področju kulture, je zadnji okvir festivalu Revolucija in glasba začrtala tista neizbežna stalnica pri vsakršnem početju – denar.

Že vrsto let se je v novembru po Sloveniji zvrstilo po petnajst, zvečinoma koncertnih prireditiev, lani in letos pa so obstali pri številki deset, s tem, da s koncertnega segajo še na druga, vse bolj zahtevna področja; menda tokrat čisto zares se lotevajo projekta, ki že dve leti ni in ni imel sreče. Gre za krstno izvedbo opere Tolminski punt Ubalda Vrabca, ki bo v sklopu Festivala Revolucija in glasba letos novembra le zadonela z odra ljubljanskega Cankarjevega doma, v izvedbi ansambla mariborske Opere.

»Zdaj je že na voljo partitura, treba pa bo zagotoviti tudi precejšnja sredstva za prepisovanje notnega materiala za kar je, to je treba poudariti, priskočila na pomoč ljubljanska kulturna skupnost. Ta uprizoritev, zdaj je že znano, bo izvedena »polscensko«, tako, da bodo nastopajoči pevci kostumirani peli in igrali pred orkestrom, scene v klasičnem smislu pa ne bo.«

Ciril Cvetko je o tej slovenski operni novosti povedal, da bo poleg ljubljanske premiere postavljena tudi na mariborski oder, nato pa še v zamejsko Gorico in Trst, kar se bo lepo zlilo z osemdesetletnico skladatelja Ubalda Vrabca.

Sicer pa obeta Festival Revolucija in glasba letošnje jesen še nekatere druge novosti, poleg gostovanja zamejskih Korošcev s »pesmimi in plesi zatiranih narodov«. Tako bo na svoj že znani način poddajanja angažiranega songa nastopila Jerca Mrzelova, ob spremljavi kitarista Jerka Novaka in pianista Boruta Lesjaka, na sporedu pa bo tudi več nastopov komornih zasedb, kot so Slovenski trobilni kvartet, Trio Lorenz, Novi slovenski godalni kvintet (radijski) – s sopranistko Olgo Gračljevo in pianistom Andrejem Jarcem.

Deset glasbenih večerov bo v organizaciji RIG (kakor na kratko pravimo temu festivalu), vsaj za hipec popestrilo tudi nekatere, v kulturnem pogledu »bele lise« slovenskega prostora.

Ciril Cvetko je povedal, da ni v načrtu, da bi to prireditev količinsko širili, vendar pa bi se z obstoječim programom kaj radi predstavili na obeh straneh v zamejstvu. Kar zadeva širši prodor v jugoslovanski prostor, ga spričo težkih finančnih zagat ni pričakovati, saj so že takšni stroški, kot je samo prevoz nastopajočih v kraj nastopa, postali astronomski.

»Izmed nastopajočih v letošnji novembrski Rigovi sezoni je treba omeniti tudi Partizanska pevska zbor iz Ljubljane in Trsta, ki sta že tradicionalna nastopajoča, na koncu pa velja povedati tudi to, da sta letos zares zajetneje prispevali sredstva za realizacijo programa tako ljubljanska, kot tudi slovenska kulturna skupnost,« je zaključil predsednik programskega izvršilnega odbora festivala in upajoče pristavil, da je bila obljubljena tudi revalorizacija...

B. Ž. J.

Mednarodni grafični bienale je odprl vrata

V imenitni mednarodni družini žirantov, likovnikov in drugih poznavalcev grafične umetnosti so se dvorane Moderne galerije v Ljubljani izpraznile za veliko predstavo Mednarodnega grafičnega bienala. Podeljene so bile nagrade, Tivoli je zaživel eno noč v blišcu in svetlobi, ki ju ni videl že izza predvojnih dni in množici preimenitnega občinstva se je odprl po Plečnikovem drevoredu prelep razgled tja do Tivolskega gradu, novega domovanja Mednarodnega grafičnega centra, kjer od lani naprej vodi vse okrog grafičnega bienala in spremljajočih prireditev nekdanji direktor Moderne galerije Zoran Kržišnik.

Izmed 1200 grafičnih listov 556 razstavljalcev so morali žiranti izbrati nagrajence, kar je bilo zanesljivo mučeniško delo. Končno so prišli do nagradisti, ki so od zadnjega razstavljanja (ali pa čisto na novo) največ pokazali. Veliko častno nagrado je prejel italijanski mojster **Emilio Vedova**, varna svetovna znamka, ki mu ta čas nihče v svetu ne odreka izjemnih likovnih dosežkov. Poleg nekaterih Japoncev, Nemcev, Poljakov in drugih so bili med nagrajenimi tudi Jugoslavlani: Adriana Maraž, Nikola Koydl in Todorče Atanasov.

Hkrati so se za grafične razstave odprli prostori v Tivol-

Emilio Vedova, NAD '86-9, 1987, jedkanica

skem gradu, kjer so na ogled razstave posameznih nagrajencev s prejšnjih bienalov, med njimi Japonec Noda, Američan Allison, Kanadčanka Ingramova in Italijan Valentini.

Poletna kulturna ponudba na Obali:

Piranski glasbeni večeri

Kdor podrobneje prebira strani osrednjega slovenskega dnevnika, kjer oglašujejo slovenske ustanove in kulturni hrami svojo poletno kulturno ponudbo, bo lahko pritrdil, da je letošnja res pestra in da klub vrsti finančnih zaprek ponuja tako domačemu obiskovalcu kot tudi tujemu turistu velik razpon zanimivosti, od kulturno-zabavnih prireditev pa do subtilnih majhnih razstav in koncertov.

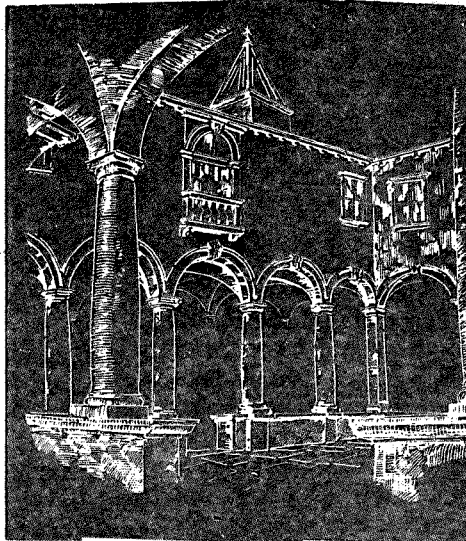
Ker bo prenekateri med vami »razpel svoja jadra« vsaj do slovenske morske obale, vam tokrat predstavljamo nekatere obalne prireditve, ki se bodo zvrstile tja do konca poletja.

Tistim, ki imate radi-resnost s spektakularnostjo, bo gotovo povšeči baletna predstava (SNG Ljubljane) sredi Tartinijevega trga v Piranu – z uprizoritvijo Don Kihota ali Romea in Julije. Predvidena je za 15. julij ob 21. uri. Osemindvajsetega julija se obeta užitek za ljubitelje stare glasbe v piranskem križnem hodniku s svetovno znanim sovjetskim violonistom Grigorijem Žizlinom, 4. 8. pa še en koncert stare glasbe v istem okolju z ansambлом za staro glasbo Dowland Consort iz NDR. Za ljubitelje orgelske glasbe se bodo dvakrat odprla vrata portoroške cerkve, prvič za koncert svetovno znanega rimskega orglarja Artura Sachtija, drugič pa za nastop Michaela Schönheita iz NDR.

Za strastne ljubitelje jazzja pa obalni prireditelji obetajo poseben posladek: nastop izolskega rojaka in diplomanta graške visoke jazzovske šole Renata Chicca ter znane ameriške rojakinje, pevke jazzja Ruth Ristic – 9. julija.

Dvaindvajseti julij je praznik, ki ga na obali že leta proslavljajo, kot se spodobi – z bolj ljudskim slavljem. Tako bo na dan praznika na Tartinijevem trgu v Piranu praznik piva in pršuta. Vmes pa povejmo še to, da bosta to poletje na Obali še vse bolj populistični prireditvi: **Melodije sonca in morja** ter velika in mednarodna prireditev **Novi glasovi**, ki jo sponzorirajo ob svoji 25-letnici obalne igralnice, pomeni pa vstop v peščico bleščečih glasbenih popevkarskih festivalov, ki so kot nalašč za poletne dni, z mednarodnimi zvezdami in – novinci.

Seveda vam v tem preletu poletnega kulturnega dogajanja na slovenski obali še daleč nismo našli vsega – likovnih razstav, na primer, in vseh manjših, pa za poznavalce nadvse kakovostnih koncertov, kakršni so na primer recital pianista Benjamina Šavra, pa koncert jazzista Stjepka Guta ali nastop obalnega komornega

orkestra in nastope priznanih obalnih pihalnih godb. Toda, prijazni organizatorji številnih prireditev na Obali v delovni organizaciji Avditorij in turistični delavci vam bodo postregli še z drugimi podrobnostmi.

B. Ž. J.

Humanitarna in kulturna akcija

Za izolsko bolnišnico – žal klavarno

Čeprav so dražbe v svetu, še posebno v likovnem, nekaj čisto naravnega, in čeravno so takšne prireditve in humanitarne namene prav uspešne, se zadnja v prid zidave izolske porodnišnice ni povsem posrečila. Malo iz neresnosti oglaševalcev, precej pa najbrž tudi zaradi že kar znamenite nezaupljivosti naših kupcev. Čeprav sta bila na voljo dva izjemna likovnih umetnikov in kulturni ter kongresni center Avditorij pa sta vendar dostojno prispevala svoje: obalni likovniki so dali v prodajo dela in se odpovedujejo 20 odstotkom cene, prireditelji pa se odpovedujejo marži. Poleg omenjenega je na otvoritveni večer veljala vstopnina 50.000 din, za kar so zbrani (250 gostov) dobili tudi glasbeni zalogaj mednarodne glasbene skupine Bocoy, izkupiček celotne prireditve pa je šel – za porodnišnico.

Najbrž bo že naslednja dražba »težjih mojstrov« – uspešnejša – navsezadnje se nenehno učimo.

Amnesty international

Slovenski prevod letnega poročila in društvo v ustanavljanju

Pred dnevi so v osrednji knjigarni Mladinske knjige občinstvu in novinarski srenji predstavili slovenski prevod (kar zajetno knjigo) letnega poročila mednarodne humanitarne nevladne organizacije Amnesty international.

Kdor je še pred leti po naključju začel dobivati ta poročila v angleščini (enem treh svetovnih jezikov, v katerih se ta poročila tiskajo že vrsto let), je lahko prebral zraven tudi opozorilo, da dobiva prejemnik to literaturo v Jugoslavijo na lastno odgovornost, ker da v tej deželi ni dovoljena. No, časi se spreminjajo in ker se tudi v naši družbi z vsakim novim dnevom vse glasneje in vse resneje ukvarjamo z vprašanji človekovih pravic, je tudi mednarodna organizacija Amnesty international, (ki, mimogrede, šteje članstvo iz 150 držav po svetu), dočaka dan slovenske izdaje svojega letnega poročila '88.

Ker gre za strogo nevladno organizacijo, ki se zavzema za osnovne pravice konkretnih posameznikov z vsega sveta, ki zaradi ideoloških, mišljenjskih, oponentskih stališč ždijo po državnih zaporih v številnih državah, mnogi med njimi pa doživljajo tudi nečloveška mučenja, se

je skupina mladih odločila, da bo tudi pri nas začela akcijo za ustanovitev društva Amnesty international. Vsega v zvezi z ustanovitvenimi akti in formalnostmi še niso opravili, zato pa je tu ta prvi prevod, ki lahko širšemu slovenskemu občinstvu predstavi dejavnosti in tudi vidne uspehe omenjene humanitarne organizacije.

Pravila delovanja so že dolgo strogo določena in tako člani organizacije iz države, od

amnesty
international

koder prihaja določen apel za pomoč, o tem konkretnem primeru ne morejo razsojati (tako se izogibajo pristranskostim), medtem ko so vključeni v skupine, ki obravnavajo druge konkretne primere iz drugih držav na podlagi skrbno zbrane dokumentacije.

Mladi zagnanci, ki so opravili vse prevode in vrsto drugih nalog okrog tega, ki je izšla v samozaložbi, si obetajo, da bodo razširili krog podpornega članstva tudi v Sloveniji, kot tudi v Jugoslaviji.

B. Ž. J.

Ideja za poletni izlet

Škocjanske jame, Lipica, Socerb

Skoraj ni Slovenca, ki ne bi bil vsaj enkrat v življenju obiskal Postojnske jame, precej manj pa je takšnih, ki so si ogledali še katero drugo iz zares dolge vrste kraških jam, ki jih je naša dežela polna »kakor sir lukenj«. Ena takšnih lepot so tudi Škocjanske jame, za katere pravijo poznavalci, da so še veliko slikovitejše od Postojnske.

Skozi te jame se pretaka danes

že razvpita reka Reka, katere izviri so tam nekje pod Snežnikom. Slapovi, kaskade, sredi apnenčastega stenja in kapnikov, so pri zori »za bogove«. Umetni vhod v Tiho jamo je začetek, od koder popelje vodnik turiste v podzemni svet. Povejmo še, da so bile prav te jame leta 1986 vpisane v register svetovne naravne dediščine UNESCO, kamor vpisujejo res vredne svetovne naravne

znamenitosti. Obisk jame traja približno dve uri in pol, za informacije pa se lahko obrnete na telefonsko številko (067) 74-548.

Lipice najbrž ni treba posebej predstavljati. Tam redijo in vzgajajo znamenite lipicance še iz časa nadvojvode Karla, ki je tam 1580. leta ustanovil kobilarstvo. Za gosta, ki ima na voljo le en dan izleta, se najbolj splača, če si ogleda uro dresurne šole, ki je prava predstava konjske zdesiranosti in dreserske spretnosti; v bližnjih hotelih vas bodo tudi nahranili in napojili, čeprav ponudba v zadnjem času nekam peša in se zdi, da tamkajšnje gostinstvo zapada v nekakšno malo-

marnost splošnega balkanskega tipa.

Socerb z gradom Strmec, nekoč mogočno graščino, s stražnimi stolpi, je le še romantična razvalina z gostinsko ponudbo (ki »je pa ni«), vendar si je to vasico res treba ogledati, že zaradi prekrasnega pogleda na Trst in Tržaški zaliv z okoliškimi (slovenskimi) vasicami. Vas pod gradom je tipično strnjeno kraško (kamnito) naselje, nedaleč stran pa je kraška jama, ki jo domačini in okoličani pogosto uporabljajo kot »koncertno dvorano«, saj je izredno akustična.

B. Ž.

Z zeliščarji na Rog

Društvo zeliščarjev Ljubljana organizira (skupaj z Ekološkim zborom iz Ljubljane) v **soboto, 8. julija 1989**, tradicionalno strokovno ekscurzijo v Kočevski Rog in okolico.

Ob 7. uri naj bi se odpeljali z osebnimi avtomobili (zbirališče je na Trgu osvoboditve pred Univerzo v Ljubljani), v Kočevje pa prišli približno ob 8.30. Po postanku pred avtobusno postajo si bomo ogledali destilarno eteričnih olj. Udeleženci iz dolenske smeri naj se od 7.30 do 8. ure pridružijo pred trgovino v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah, kjer jih bo čakal vodič Jože Boh iz Drganjih sel.

Ob 9. uri bomo odšli iz Kočevja proti Rogu. Med potjo bomo nabirali zdravilna zelišča in druge gozdne sadeže, zlasti rdeče jagode. Ogledali si bomo največjo jelko – kraljico Roga in pragozd. V bližini bomo položili šopek cvetja na grobišče, kjer so Nemci 1943. leta v bolnici Pogled ustrelili in zažgali 28 partizanskih ranjencev.

Nekako ob 12. uri prispemo na vrh Roga (bivša žaga). Ogledali

si bomo zeliščne sušilnice in imeli skupno kosilo-enolončnico, v glavnem iz zelišč, ki jo bo skuhal Ivan Maršič.

Izlet bodo vodili Stane Rjavec, dr. Marek Lenardič in Ivan Maršič, ki bodo imeli tudi predavanja. Pripravite si vprašanja! Predvideno je, da bomo v Rogu nekako do 15. ure; zatem si bomo (po želji) ogledali Bazo 20 ali šli v bazen v Dolenjske Toplice.

Lastniki osebnih avtomobilov naj s seboj vzamejo člane in prijatelje (ni nujno, da so člani društva). Za prevoz naj poračunajo med seboj, cena avtobusne vožnje bi bila 65.000 din v obe smeri.

Prosimo, da sporočite udeležbo na naslov Društvo zeliščarjev Ljubljana, Poklukarjeva 57/a, tel. 264-900. Ker bomo hodili nekaj tudi po gozdu, bodite zato primerno oblečeni. Ekscurzija bo zanimiva. Do sedaj sta se prijavili že delegaciji dveh sosednjih držav.

Društvo zeliščarjev Ljubljana

Eko – drobir

Desetini hrastniških otrok te dni »vetrijo« pljuča na Debelem rtiču, kjer smo jih obiskali mimogrede, na poti k drugim nalogam na Obali.

Otroci iz hrastniških vrtcev, ki jih, kot že vrsto let, vodi s tovarišicami vred Ivica Kovačeva, so namreč (71 jih je bilo tokrat na morju) le deseti del vsega hrastniškega otroškega prebivalstva in naš pogovor na Debelem rtiču se je sukal predvsem okrog vprašanja, kakšne vplive na zdravje otrok opazajo tovarišice v vrtcih.

Odgovori so bili jasni: morja in svežega zraka bi bili potrebni prav vsi revirski otroci, vendar pa tako finančni žepi staršev kot tudi »žepi« socialnega in zdravstvenega varstva tega preprosto ne zmorejo. tako so pač morali izbirati otroke predvsem po zdravstvenem in socialnem kriteriju. In tudi 65.000 din dnevnega plačila (650 tisoč), kolikor so prispevali starši, marsikdo ne bi zmoget, če mu ne bi bilo že od zime sem omogočeno obročno odplačevanje.

Da so hrastniški otroci občutljivi na dihalih, je dejstvo, ki ga potrjujejo tudi zdravniške analize, da pa so pred leti obolevali otroci pri treh letih in danes že dojenčki, je bil za nas nov podatek!

Nekateri posegi za izboljšanje (kratkostezne variante) ekološkega stanja v dolini, kakršen je bil tisti z zidavo visokega dimnika termoelektrarne, so sicer malce omilili neznosno stanje, kljub temu pa so nam tovarišice povedale, da je hrastniška kemijska industrija še vedno velika, nenehna in nevarna onesnaževalka njihovega okolja in predvsem njihovega zdravja.

B. Ž. J.

Zdravnikovi nasveti

Starostni bolnik

Kaj vse se dogaja starostniku?

Na koži: tanjša se podkožno maščevje, krnijo znojnice, poveča se sušenje in z njim gubanje kože.

Na očeh: povečuje se slabovidnost pri gledanju bližnjih predmetov in se zmanjšuje splošna sposobnost prilagajanja vida (akomodacija). Pride do motnosti očesne leče ter zrkla in zožitve zenice.

Na ušesih: zmanjšuje se slušna sposobnost za sprejemanje visokih tonov, povečuje pa se občutljivost na hrup.

Na nosu: starostnikom se povprečno zmanjšuje občutljivost za vonjave.

Na dihalih: zmanjšuje se delovanje migetalk (dlačic) v sapnikovih vejah, zmanjšuje se tudi elastičnost pljučnega tkiva in sposobnost za razpenjanje pljuč; udušen je refleks kašljanja.

Na srcu: zmanjšana je splošna elastičnost srčne mišice in voljnost ožilja. Na žilnem sistemu se sploh pogosto pojavlja poapnenje glavne srčne dovodnice in srčnih zaklopk. Zmanjšuje se udarni volumen srca in hitro reagiranje – bitje srca ob določenih zunanjih vplivih (stres...)

Na prebavilih: zmanjšuje se slinjenje in znižuje se kislost želodčnega soka. Poleg tega se zmanjšuje sposobnost vsrkavanja črevesne sluznice, nastopa pa polenitev delovanja debelega črevesa.

Na spolovilih: pri ženskah je sluznica nožnice suha in nagnjena h krvavitvi. Upočasnen je spolni odziv, pri moških je pogosto povečanje prostate, zmanjšuje se število ledvičnih klobčičev – cedilc (glomerulo), zmanjšuje se pretok krvi skozi ledvica in končno se zmanjšuje tudi ledvična sposobnost zgoščevanja seča.

Na starost, tako ugotavljajo meritve in statistike, se zmanjšujeta tudi velikost in teža živčevja nasploh in tudi možganov. Tudi pri mišičevju in kosteh opazamo zmanjševanje njihove mase. Sploh pa je značilno zmanjšanje vseh vrst trdnih tkiv in veziv

Pri endokrinem sistemu starostnik težje prenaša sladkor – zmanjšuje se izločanje hormonov.

V imunološkem sistemu je očitna popolna odsotnost izločanja hormona priželjca (thimusa). Prav tako pa je zmanjšana odpornost in mobilizacijska sposobnost obrambnih celic v krvi (trobnociti).

Za splošni videz starostnika je značilno zmanjšanje vsesplošne količine vode v telesu; tako se zmanjšuje tudi telesna višina in teža.

Ocene umskega stanja

Običajno terjajo ocene umskih sposobnosti opredeljevanje za različne starosti. Zlasti pri nas so tovrstni testi starejših ljudi še redki, pa tudi sicer ta dejavnost še ni na visoko razviti ravni (je neenakomerno razporejena oziroma niso vpeljani enotni kriteriji za testiranje vseh starostnih obdobj). Danes najpogostejše testiramo otroke in mladino ter še nekatere kategorije prebivalstva, pri čemer je jasno, da so takšne potrebe za ljudi v mlajših obdobjih večje saj so takrat v šolah in sredi dela. Za takšna testiranja so posebno pri nas vse premalo institucionalizirana kadrovska služba ali pa tovrstne komisije na vseh ravneh. Starostniki lahko svojo stopnjo pozabljenosti (demencije) prikrivajo, prav tako druge motnje s povečano zbranostjo in sodelovanje.

Če starejša oseba kaže kompletno umsko ohranjenost, mora okolica pa tudi zdravnik v primeru njegove bolezni z veliko mero znanja in obzirnosti v pogovoru pojasnjevati, da spadajo raziskave umskih sposobnosti v kompleks širšega raziskovanja zdravja prebivalstva. Različni testi, ki so za takšno rabo na voljo, pa spadajo že v delokrog specialistov – strokovnjakov za področje gerontologije. Ocene psihične sposobnosti so pomembne predvsem pri kandidatih za odhod v domove starejših občanov. Tukaj so pomembne tudi ocene s področja psihosomatskih razmer pri posamezniku. Zato je potrebna, pred priporočilom za oskrbo v specialnem zavodu, res večplastna presoja strokovnjakov.

dr. Danijel Brezic
(nadaljevanje prihodnjic)

Ugodne cene letovanja v partizanskem domu na Jelovici

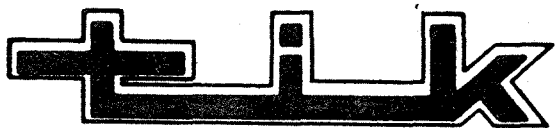
Partizanski dom Vodiška planina na Jelovici je še vedno ob koncu tedna odprt za izletnike. Večje skupine na desetdnevna letovanja pa v domu pričakujejo po 20. juniju. Desetdnevne izmene se bodo nato vrstile do konca septembra, če pa bo vreme primerno, pa morda tudi še do oktobra. V domu je na voljo telefon, gostje pa ob večerih lahko spremljajo tudi televizijski program.

Cene oskrbnega dne (pensiona) so tudi letos zmerne

v primerjavi z drugimi turističnimi objekti in dostopne tudi dopustnikom s plitvimi žepi.

Za člane ZZB NOV in njihove svojeje je cena od **141.000 din do 150.000 din**, za njihove otroke od 3 do 10 let starosti pa od **110.000 do 114.000 din na dan**. Za druge goste so dnevne cene od 150.000 do 162.000 din, za otroke pa od 115.000 do 120.000 din. Cena oskrbnega dne je odvisna od kategorije sobe.

JR

TOVARNA IGEL KOBARID, p.o.

GORIŠKA CESTA 5/A, 65222 KOBARID, JUGOSLAVIJA

TELEGRAM: TIK KOBARID

TELEFON: h. c. (065) 85-020, 85-014,

BREGINJ 89 801

ŽELEZNIŠKA POSTAJA: MOST NA SOČI

TELEX: 34339 YU TIK

Ob devetem grafičnem bienalu jugoslovanskih otrok

»Umetnost v malem«

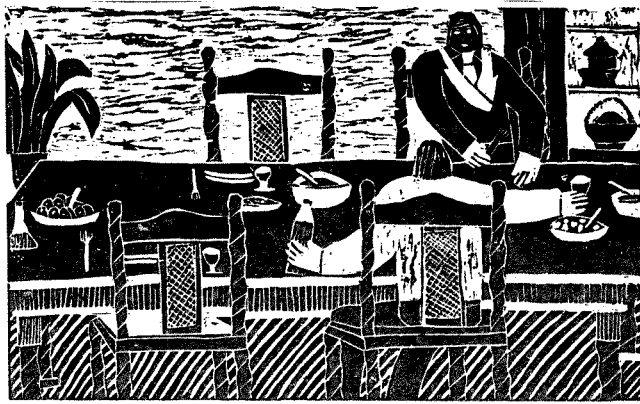
V prejšnji številki našega časopisa smo objavili kratko novico o začetku devetega grafičnega bienala jugoslovanskih otrok v Kostanjevici na Krki. V tamkajšnjem Lamutovem likovnem salonu je do septembra na ogled 250 najboljših grafičnih listov, kolikor jih je izbrala strokovna žirija med 3500 prispelimi iz 149 jugoslovanskih osnovnih šol. Strokovna žirija je devet grafik nagradila z zlato medaljo, 32 s srebrno in 36 z bronasto medaljo.

Glede na to, da že uživate počitnice, morda ne bi bilo napak, če bi se odpeljali v Kostanjevico na Krki in si ogledal grafike vaših vrstnikov. Obiskali pa boste lahko še vrsto drugih razstav v tem prijetnem dolenskem mestecu.

Za lažjo odločitev za obisk v Kostanjevici pa objavljamo nekaj grafik. Tako se boste prepričali, da je grafični bienale jugoslovanskih otrok vreden oglada.

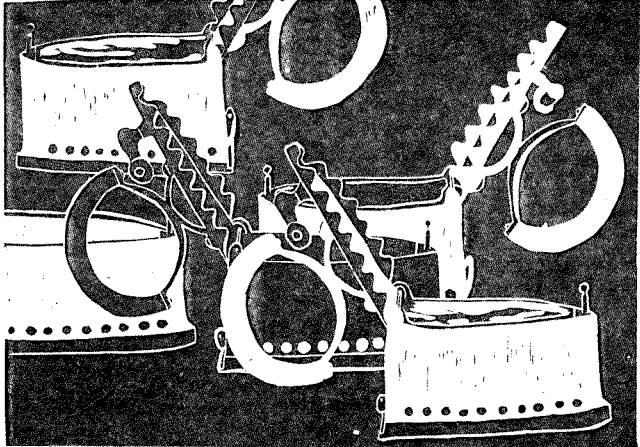
Amir Gaši, »Stari samostan«, linorez, OŠ Hasan Priština, Priština.

Saša Stanojević, »Za mizo«, linorez, OŠ 25. maj, Jabukovac

Biljana Borisavljević, »Odvažanje sena«, linorez, OŠ Vuk Karadžić, Požarevac

Monika Tibaut, »Likalniki«, linorez, OŠ Dane Šumenjak, Murska Sobota

Mojca Kalšek, »Igra v travi«, linorez, OŠ Ledina, Ljubljana

Korina Ranogajec, »Kompozicija rastlinskih oblik«, linorez, OŠ Rade Konča, Bilje

Roševi dnevi

Letos so že četrtič potekali Roševi dnevi. To je literarna prireditev, na kateri osnovnošolci berejo svoja dela.

Že drugič sem sodelovala na Roševih dnevih. Vesela sem, saj hodim na COŠ Fran Roš.

Literarna delavnica na Roševih dnevih

Priridev je bila na naši šoli, prejšnja leta pa v krajevni skupnosti. Dopoldne smo si ogledali gledališče, kjer nam je direktor Borut Alujevič povedal veliko zanimivega o igralškem poklicu in o tem, kako nastane dobra igra. Napeto smo poslušali, saj smo si prej vse drugače predstavljali.

Potem smo odšli v šolo, kjer smo po dobrem kosilu sodelovali pri literarni delavnici, ki sta jo vodila Miha Mohor in Aleksander Berčari, in sestavili glasilo To smo mi. Imeli smo veliko zanimivih idej, zato nam je šlo dobro od rok. Pisali smo pesmi, spise, stripe. Tako je nastalo glasilo, ki je zelo pestro. Ponosni smo nanj, saj smo zanj trdo delali.

Nato smo si ogledali predstavo, ki so nam jo pripravil člani šolskega radia Zgaga. Najbolj pa smo bili veseli velikih tort, saj smo bili že pošteno lačni. Tedaj je prišlo tisto najlepše. Brali smo svoja dela, ki smo jih prej poslali na natečaj. Poslušali smo drug drugega. Nekaj prispevkov je bilo smešnih, nekaj razmišljajočih.

Sledila je podelitev pohval in knjižnih nagrad, ki smo jih prejeli vsi udeleženci. Za najboljše pa so nagrade prispevali Madinska knjiga Celje, Knjižnica Edvarda Kardelja in Slovensko ljudsko gledališče Celje.

Vesna Pekarovič, 7. b
COŠ Fran Roš. Celje

KRAMLJANJE KRAMLJANJE KRAM

Dopisniki brez počitnic!

Náša deželica premore tudi v poletnem času cele kupe zanimivosti, ki jih boste tem lažje spremljali in morda tudi zapisovali zdaj, ko ne bo nad vami visela skrb za šolo. Zato zares upam, dragi naši redni dopisniki, Celjani, Pesničani, Vipavci, Artičani in vsi drugi, da nas boste s kakšno dopisnico, razglednico ali pisemcem razveselili tudi v poletnih dneh. Morda nam boste dali idejo za izlet, ki ste ga doživeli sami, morda ste nam pozabili povedati kaj zanimivega o svoji babici ali dedku... sicer pa, kaj bi vam kar naprej delili nasvete; pišite, kar vas veseli! Mi bomo pa najzanimivejše pridno objavljali.

Lepo vas pozdravljam in tudi vse vaše tovarišice mentorice, ki so vas letošnje šolsko leto uvajale v svet novinarstva.

*A, da ne pozabim: najbolj zabaven spis v vaših počitnicah bomo izbrali in objavili pred začetkom novega šolskega leta in ga nagradili z lepo knjižno nagrado.
Živijo!*

Bojana

KRAMLJANJE KRAMLJANJE KRAM

Za knjižne molje in počitnikarje

Še dve knjigi za vas

Lepo vas zalagajo z novim branjem pri založbi Borec. Spet sta tu dve novi knjigi, ki ju boste med počitnicami lahko sproti »pohrustali«. Prvo je napisal **Ivo Zorman**, in sicer z naslovom **Ded Nil in teta**

vic, da jih ni smela zamuditi.«

Takole se je godilo teti Filipi in če vas zanima več, si poiščite knjigo v knjigar-
ni ali knjižnici.

Cela rajda zgodbic se skriva tudi za naslovom **Vrtec z jabolki** izpod peresa **Borisa Jukića**, za katerega na zavihku piše, da rad potuje, da ga zanima vse, kar pomeni življenje, kar je lepo in pestro. Njegove zgodbe so res zabavne. »...*Jož, vaš Emil se pa z našo Marjanco po-*

Filipa, v njej pa je združil kar sedemnajst krajših zgodb – od Kapitana in prvega kuharja pa do Dimnikarja in črne mačke. »... Mimo se je pripeljal dimnikar, ves črn od saj. »Dober dan teti Filipa!« jo je pozdravil. In teti Filipa se je brž prijela za gumb. Posebne sreče si tisti dan ni smela obetati. Zaradi mačke. Ki pa je spet izgubila vso moč, ker je bil tu dimnikar. Za teto Filipo je bilo najpomembneje, da je lahko odšla na sestanek. Saj se je nabrало toliko no-

BORIS BEKIC
VRTEC Z JABOLKI

*ljubljati, kaj je sople.
V obris je mila bleščeče
rdeča kot dija papri-
ka... Tako baje boste
kaj mukega izdelali tudi
o, nekatere skrivnostih
odrašča in se lepo
imeli*

A. J.

